

מדה בדת

לע"נ הגאון ר' שלמה ליב בר' משה
יצחק ברעווה זצ"ל
הערות והנצחות בטל 0548449853
MABADAF12 @GMAIL.COM

גליון 24 פרשת וארא תשע"ג

שיעור הדף היומי בדרך קצרה

שבת ק' - קו

ואמר שמואל שרק שלשלת של ברזל מחברת שחרב הוא כחלל, אך לענין שבת מועיל כל דבר שיכול להעמידה.

דף קב משנה זרק בשוגג וזכר אחר שיצאה מידו וכן אם קלטה אחר או כלב או שנשרפה פטור, ואם זרק לעשות חבורה באדם או בבהמה, וזכר קודם שעשה חבורה פטור שחיביי חטאות חייבים רק כשיש שגגה בתחילה ובסוף ואם יש זדון בהתחלה או בסוף פטורים. **גמרא** יש לדייק שדוקא נזכר אחר זריקה פטור ומשמע שאם נחה חייב אף שאין שגגה בסוף, ורב כהנא מעמיד הרישא במקל לכתא למשא הנודות בחמור וחבל, ולכן כיוון שיכול להחזירה אם נחה חייב אף שזכר, אך יש לדחות שאינו נקרא הוצאה כיוון שאוגרו בידו אך ניתן לומר שמתכוון לעשות חבורה וחייבו לא מצד הוצאה, ויש לדחות שדין חבורה מוזכר בהמשך המשנה, ורביא מעמיד שמדובר בחיוב בלא מעביר, ויש לדחות שהמשנה אומרת זה הכלל על זריקה, ורביא מבאר שיש ב' דינים במשנה הזורק אם נזכר אחר שיצאה מידו או שלא נזכר וקלטה אחר או כלב או שנשרפה פטור, לרב אשי חסר במשנה ויש לגרוס שהזורק וזכר אחר שיצאה מידו קלטה אחר או כלב או שנשרפה פטור ואם נחה חייב ודוקא כשיש שוב ואם לא נזכר פטור שחטאת חייבים רק כשתחילתם וסופם שגגה. הזורק ב' אמות בשוגג וב' במזיד וב' בשוגג לרבא פטור, ולרבא חייב אך גם לר"ג שאין ידיעה לחצי שיעור כי גמר שיעורו בשגגה וא"כ כאן גמר במזיד ויש לחייב, ואם בזרק הוא שוגג בעיקרה ובהנחה, אלא במעביר רבא חייב גם לרבא יש לר"ג חייב ב' אמות חצי שיעור, ויש לחלק ששם בידו להשלים השיעור ואמנם בידו לעצור אחר ב' אמות אך בזרק אינו יכול להחזיר, לרבא זרק ונח בפי כלב או פי כבשן חייב, והמשנה שפוטרת בקלטה כלב או שנשרפה, כשלא התכוון לכך אך התכוון לכלב או לכבשן חייב, ורב ביבי רב אביי מוכיח ממשנה שיש אוכל אכילה וחייב עליה ד' חטאות ואשם טמא שאכל חלב נותר ממוקדשים ביו"כ ור"מ מוסיף אם היה שבת והוציא כיוון שפיו אמרו לו שאינו משם איסור אכילה ולכאורה אין זה דרך הוצאה אלא כיוון שמתכוון לכך מחשבתו מחשיבה את זה למקום א"כ גם בכלב או כבשן נקרא הנחה כשמתכוון לכך.

פרק הבונה

משנה שיעור בונה בכל שהוא, מסתתרת מכה בפטיש ומעצד וקודח, שיעורם כל שהוא, והכלל שכל שעושה מלאכה המסתתרת בשבת חייב, ולרשב"ג אף המכה בקורנל על סדן בשעת עושה חייב כי הוא מתקן מלאכה. **גמרא** לרב ירמיה כל שהוא ראוי בבנין שעני חופר גומא להצניע פרוטותיו, וכן במשכן עשו תופרי היריעות גומא להצניע מחסיהן ולאביי לא מצניעים מחטים בגומות כיון שמחלדות שם, והוא מפרש שעני עושה פטופוס, בסיס לכירה קטנה לשים עליה קדרה קטנה וכן עשו ומבשלי הסממנים במשכן, ורב אחא בר יעקב אמר שלא עשו כן במשכן שאין עניות במקום עשירות, והוא מבאר שבעה"ב שיש לו נקב בביתו סותמו, וכן עשו במשכן לקרש שפנלה בו תולעת שסתמו בעופרת. לשמואל מצד האבן במקום הבנין חייב ובברייתא כתוב אחד נותן האבן ואחד נותן שיש נותן חייב, ומשמע שנותן האבן ללא חסירה פטור אמנם בסוף הברייתא כתוב לדעת ר' יוסי שחייב אפילו העלה והניח על שורה של אבנים אלא שיש ג' דרות בבנין האבן התחתונה צריך לצדדה וגם לתת עפר עליה האמצעית צריכה גם טיט ועל העליונה חייב גם בנתניה בלבד. לרב, מסתתרת חייב משום בונה ולשמואל חייב משום מכה בפטיש, עושה נקב בלול של תרנגולים לרב חייב משום בונה ולשמואל משום מכה בפטיש, המכניס העץ בתוך המעדר לרב משום בונה ולשמואל משום מכה בפטיש ואם היו חולקים בלול יתכן לומר שרב סבר שיש בונה בנין שצריך לאויר שם, אך הכנסת העץ בנקב המעדר אינו דרך בנין כלל ויודה לשמואל, ואם היו חולקים במעדר יתכן ששמואל היה מודה לרב בלול ובמסתת. ר' יוחנן הראה בידו לרב נתן בר הושעיא שמסתת משום מכה בפטיש ומה שכתוב במשנה המסתת והמכה בפטיש יש לגרוס המסתת המכה בפטיש

דף קג מה שכתוב הקודח כל שהוא חייב לרב שעשה חור בבנין, ולשמואל יש לפרש שנקב במסמר ברזל והשאירו שם וזה גמר מלאכה. זה הכלל במשנה בא להוסיף שאם חקק בכלי של קב שיעור ג' לוגים חייב שיש משאירים כך. לרשב"ג מכה בקורנל חייב ורבה ורב יוסף מבארים שמאמן ידו ובני רחבה הקשו שאם ראה ואמנות בשבת ולמדה חייב, ואביי ורביא חסירו שמרדדי טסי משכן עושים כך וכן שנו בברייתא, **משנה** שיעור חורש כל שהוא וכן מנכש מקרסם ענפין יבשים ומזרד זרדים, מלקט עלים לתיקון האילן שיעורו כל שהוא ולהסקה שיעורו ביטול ביצה קלה, מלקט עשבים לתיקון שיעורו כל שהוא לבהמה כמלא פי גדי. **גמרא** חרישה כל שהוא ראוי לזרוע נימה של לדעת ובמשכן הוא ראוי לקלח אחד של סממנים. תלש עולשים ומזרד זרדים לאכילה שיעורם כרגורת ולבהמה כמלא פי גדי ולהסך כדי בשול ביצה קלה, לייפות הקרקע כל שהוא ושאר השעורים לרבא ורב יוסף הם באגם שאין מעוניין בפיו הקרקע, ולאביי הם במקרה שאינו מכוון לייבון הקרקע, ואף שאביי גם ר"ש מודה בפסיק רישיה אך מדובר בקרקע של חבירו שלא אכפת לו בייפוי. **משנה** כותב ב' אותיות בימין או בשמאל משם אחד או מבי' שמות וב' סוגי דיו, ואף בכל לשון חייב, לר' יוחנן חייב ב' אותיות משום רוחש שכל עשו לקרש השמשך לדעת מי בן זונג, לר' יהודה חייב אף שלא גמר לכתוב אלא כתב רק שם מתוך שמעו ונח מנחור דן מדינאל ג' מגדיאל. **גמרא** המשנה דיברה באטר ולכן חייב בשמאל אך אדם רגיל פטור בשמאל שאינו דרך כתיבה ואם כותב ב' ידיו חייב גם על ימין וסתם אטר פטור בימין ר' יעקב ב' בת יעקב מבאר שהמשנה שמחייבת בשמאל לא לדעת ר' יוסי שהחייבו הוא משום רוחש ורושמיים גם בשמאל. לכאורה משמע במשנה שאין חייב לר' יהודה ב' אותיות משם אחד ובברייתא

דף ק מים על מים נקרא הנחה אגוז על מים אינו נחשב מונח, ורביא מסתפק באגוז בכלי והכלי על מים האם הולכים אחר האגוז והוא מונח, או שהולכים אחר הכלי והוא אינו מונח, שכן על מים תלוי במחלוקת לענין טבול יום שנע בשמן שעל יין, שרבתן פסל רק היין ולר' יוחנן בן נורי שניהם מחוברים זה לזה. לאביי זרק מחצלת בבור עומק י' ברה"ר ורחב ח' חייב, ואם חילקו במחצלת פטור שהיא מבטלת מחיצה חוליה אברה פשוט שתבטל מחיצה ור' יוחנן שהסתפק לעיל בחוליה מחצלת ודאי אינה מבטלת מחיצה, ולאביי זרק לתוך בור מלא מים עומק י' ורחב ד' חייב שהמים אינם מבטלים המחיצה, ואם מלא פירות פטור שהם מבטלים המחיצה, וכן שנו בברייתא, שזורק מרה"ר לים ולהפך פטור ולר"ש אם יש במקום שזרק עומק י' ורחב ד' חייב, **משנה** זורק ד' אמות בכותל מחצלת מ"י זורק באויר ופחות מ"י זורק באויר שחייב ב' אמות. **גמרא** ר' יוחנן מבאר שאף שפחות מ"י לא נח, מדובר בדבילה שמינה, הזורק למעלה מ"י ונח בחור לדעת ר"מ שחוקקים בכותל להשלים השיעור על רוחב ד' חייב, ולרבא שאין חוקקים להשלים, פטור. לרב, תל ברה"ר הגבוה י' טפחים חייב, ד' אמות הזורק מרה"ר עליו חייב, וכן שנו בברייתא שמבוי השוה בתוכו ויש ממנו מדרון ורה"ר או ששוה לרה"ר ויש בו מדרון לתוכו אינו צריך לחי וקורה לרה"ר, ור"ח בן גמליאל מוסיף שזורק על תל הממלקט י' מתוך ד' חייב. **משנה** זרק לתוך ד' אמות והתגלגל חוץ לד' אמות פטור ואם זרק חוץ לד' אמות והתגלגל לתוך ד' אמות חייב **גמרא** ר' יוחנן מעמיד שנה על משהו וכן הוא בברייתא שאם זרק חוץ לד' אמות והרוח דחפתו לתוך ד' אמות אף שהוציא אתו א"כ פטור, ואם אותו הרוח קצת חוץ לד' אמות חייב אף אם חזרה והכניסו. רביא אומר שרבתן גם תוך ג' צריך הנחה על משהו ורבינא אמר למרימר שזה בדיק המשנה כמו שהסביר ר' יוחנן ואמר מרימר שר' יוחנן דיבר על מתגלגל שאין סופו לנוח, ורביא חידש גם בדבר שסופו לנוח ואפשר לומר שהוא כמנוח, ובכ"ז פטר רבא. **משנה** זורק בים ד' אמות פטור רקק מים שרה"ר מהלכת בו הזורק ד' אמות בתוכו חייב ורקק הוא פחות מ"י טפחים, ורקק מהלכת בו רה"ר הזורק לתוכו חייב **גמרא** תלמיד רבא אמר שכתבו במשנה הילוך ברקב פעמיים לחדש שדוקא הילוך ע"י דחק הוא הילוך אך תשימש ע"י הדחק אינו תשימש, וכתבו רה"ר פעמיים לחדש שלא רק בימות החמה שהדרך להכנס במים להתקרב הרקק הוא רה"ר אלא אפילו בימות הגשמים הוא רה"ר, ואם היה כתוב בימות הגשמים שלא נאמרים לא אכפת להתלכך אך בימות החמה לא יחשב רקק כרה"ר קמ"ל שתימיד הוא כרה"ר. ואביי מבאר שהיה מקום לומר שאם הוא יותר מד' אמות לא נכנסים אליו ולרב אשי החידוש הוא שהיה מקום לומר שדוקא רחב ד' אמות נכנסים לרקק אך פחות פוטעים מעליו, כמו שרב אשי מחייב. ברקב לדף של גשר נח חייב גם ב' ד', כי רבים בוקעים בו. **משנה** זורק מים ליבשה ומיבשה לים, מהים לספינה וממנה לים ומספינה לחברתה פטור ספינות הקשורות זו לזו מטלטלים ביניהם ואם אינם קשורות אסור אף אם מוקפות **גמרא** לרב הונא מותר המלאות מים מהים דרך יזי שבספינה, שכרמלית מתחילה מהקרקע של הים והאין הוא מקום פטור והיה מותר גם ללא יזי ועושים יזי להכר, ולדעת רב חסדא ורבה בר רב הונא ממלא רק דרך מקום ד' שמודדים את הכרמלית משפת המים שהמים הם בקרקע סמיכה ובלו מקום ד' הוא מטלטל מכרמלית לרה"ר, ורבה מסביר בדעת רב הונא שלא שושים שיש פחות מ"י מהקרקע מכיון שספינה הולכת במים רדודים, ואף שיש מקומות בים שהקרקע מתקרבת לשפת המים אך יש בני אדם שגושים בקרקע הים ולא נותנים לה להתקרב למקום רדוד, ולדעת רב חסדא, לא שופכים מהמקום ד' שימאס שם אלא שופכים בדופן הספינה ואף שיש כאן כוחו לא גזרו על כך בכרמלית

דף קא שיטנה ברייתא שלר' יהודה מטלטלים מספינה עמוקה י' ואינה גבוהה י' לים אך לא מהים לתוכה ומותר מהספינה רק דרך חודה שלא גזרו על כוחו בכרמלית, אך אי אפשר לקחת מהים לספינה דרך הדופן ולכן אין מטלטלים מהים לספינה, לרב הונא אין מטלטלים בספינות הקטנות של מיטן אלא ב' אמות, ודוקא שאין בה גובה ג' תוך ד' טפחים שאם יש גובה ג' המחיצות מועילות לטלטל בהן וכן אם מילא בקנים וערבות אם בשפתן יש גובה י' מהמים מותר לטלטל בהן ור"מ רוצה להתייר גם בלא מלא, מדין גוד אחית המחיצות שנויר המחיצות ע"ד למטה, כמו שר' יוסי בר יהודה סבר שניעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק ונח עליו חייב שיש גוד אחית, אך באמת חכמים פוטרים שלא אומרים גוד אחית, ואמנם אביי סובר שלכו"ע עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' הוא בעיקרו ד' ויש ג' במקום הצר בו חייב אם זרק עליו, שאומרים גוד אחית, ויש לחלק שבטרסקל לא אומרים ג' חייב כי גדיים בוקעים תחתיו אך בעמוד יש גוד אחית כי גדיים לא בוקעים תחתיו ובספינה יש גוד אחית כי בקיעת בגדים אינה בקיעה שאינם נראים, כמו שהסתפק ר' טבאל אם מחיצה תלויה מתרת בחורבה ואמר לו רבין שמתרת רק במים שהקילו חכמים במים, ורואים שבקיעת הגדים לא נחשבת, לרבא המשנה באה לחדש בספינות קשורות שאף אם יש ביצית ביניהם מותר גם בה ורב ספרא אמר אמנם אתה כמשה אך אינך אומר יפה כי כתוב במשנה מזו לזו והוא מבאר שמטלטלים מזו לזו ע"י עירוב וכן יש ברייתא שספינות הקשורות זו לזו מערבים ומטלטלים מזו לזו ואם נפסקו יבאסרו ואם נקשרו בין שוגג בין מזיד בין באונס בין מוטעים חזרו להתירן הראשון וכן הדין במחצלות הפרוסות שמותר לערב ולטלטל ואם נגללו נאסרו ואם נחסרו חזרו להתיר הראשון שמחיצה שנעשתה בשבת בין שוגג בין מזיד נפסו מחיצה, ואמנם בחזר מזיד סובר ר"ש שאסור לטלטל, ומותר רק לזרוק, שמואל אומר שמועיל קשר של חוט הסרבל ודוקא מעמידה ולא מועיל אם לא מעמידה ושמואל מחדש שאף שלענין טומאת אהל נאמר שאם קשר לספינה בדבר העמידה מביא טומאה, ואם אינו מעמידה לא מביא טומאה,

מבואר שחייב גם בלא כתב כל חוט ולא ארג כל הבגד ויעשה כל הנפה שכתוב מאחת, וכתוב אחת, שלא חייב על חוט או אות אחת וצריך שם קטן מגדול ולר' יהודה אף אם כתב ב' אותיות שוות כגון שש תת רר גג חח, ור' יוסי אומר שלא חייב משום כותב אלא משום רושם שרושמים על הקרשים לדעת את בן זוגו וחייב גם בשריטה אחת על ב' סתרים כד' ב' שרשית על נסר אחד, ולר' יוסי לומדים מאחת עד שיעשה מלאכה שמתקיימת אך ולא מספיק אות אחת או אריגת חוט אחד, ור' יוסי דורש ושיהא אחת ויעשה הנה שחייב על אחת על כולם או על כל אחד, ורואים בדעת ר' יהודה שחייב על אותיות שוות ויש לומר שר' יהודה אמר בברייתא רק בשם רבו ר"ג שחייב באותיות שוות, אין לומר שר"ש חולק על ת"ק שכתב ב' אלפים של תחילת המילה אחר, שלת"ק פטור ולר"ש חייב כיוון שכותבים כך בסתם קמיעות, ולפ"ז ר"ש מחמיר בשעוריהם ויש ברייתא שלת"ק קודח מגרר ומעבד וצר צורה שיעורו כל שהוא, ולר"ש עד שיקדח או יגרר או יעבד או יצור צורה הבכל וא"כ כאן ר"ש יסבור שהשיעור הוא עד שיכתוב כל המילה, אך בברייתא כתוב להדיא לר"ש שכתוב אחת יכול עד שיכתוב השם כולו ת"ל מאחת, ויש לכאורה כולו ת"ל מאחת שמשפיק מילה אחת, ר' יוסי בר חנינא מבאר בר' יוסי שכתוב אחת מאחת אחת מהנה והנה שהיא אחת ואחת שהיא הנה, אחת שכתב שמעון מאחת שכתב שם, הנה זה אבות, מהנה תולדות אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגה במלאכה הנה שהיא אחת זדון שבת ושגגה מלאכות. אף שכשכתב שם הוא מ' סגורה ומתוך שמעון הוא מס' פתוחה אומר רב חסדא שכשר סתום שעשאו פתוח, לענין כתיבת סת"ם נאמר וכתבתם שיהיה כתיבה תמה שלא יחלף א' בע' ע' באי' ב' בכי' וכי' בבי' ובי' בצ' וצי' בגי' די' ברי' ורי' בדי', ה' בחי' וחי' בהי' וי' בוי' וז' בני' וז' בי' וז' בטי' ככוף בפשוט ופשוט בכפוף מי' בסי' וסי' במי' סתום בפתוח ופתוח בסתום, פרשה פתוחה לא יסתום וסתומה לא יפתח, כתב כמו שירה או שכתב השירה כרגיל או שכתב לא בדיו או שכתב השמות בזהב נגזו, ור' יהודה חלק על ברייתא זו כר' יהודה בן בתירה שדורש שנאמר במסופים סוכות ביום שני ונסכייהם בששית וסכייהם בששית כמשפטם מ' ים. הוא רמז לניסוח השם והוא דורש ה'מ' של ונסכייהם כפתוחה ואם פתוח כשר גם סתום א"כ סתום כשר פתוח

דף קד אך יש לחלק שפתוח סתמו העלהו שגם בלוחות ה'מ' היתה סתומה כמו שרב חסדא אמר שמם וסי' שבלוחות עמדו בנס כי הלוחות היו כתובים מעבר לעבר והיו חלולים וסתום שפתחו גרע אותו שר' ירמיה אמר שמנצפך חידשהו הצופים שאין נביא רשאי לחדש דבר, אלא לא ידעו מה באמצע מילה ומה בסוף, והצופים תקנום בסוף מילה ואף שאין נביא רשאי לחדש דבר אלא שכחום וחזרו ויסדום, ורב חסדא הוסיף שהכתב של הלוחות נקרא במדבר בסדר הפוך כגון נבוב בובן סרו ורס. אמרו לריב"ל שבאו דרדקים לביהמ"ד ואמרו דברים שלא נאמרו אף בימי יהושע, אלף בית אלף בינה, גימל דלת גומל דלים ורגל הגי' פשוטה לעומת הדי' לרמו שדרך הגומל חסדים לרוץ אחר דלים ורגל הדי' פשוטה לעומת הגי' שימאה לו עצמא אך פני הדי' לצד השני מהגי' לרמו שיתן לו בצינעה שלא יתבייש ממנו, ה' ו' הוא שם ה' שאם אתה גומל דלים ולומד, ה' זן אותך וזן אותך ומטיב, ונותן לך ירושה וקושר לך כתר בעוה"ב, מ' פתוחה וס' סגורה שיש מאמר שפותחיהם ויש סודות שסוגריהם נ' כפופה ופשוטה, שהנאמן בעוה"ז וכפוף, יהיה פשוט בעוה"ב, ס' ע' סמך עניים או עשה סימנים בתורה ותקנה אותה, פ' כפופה ופשוטה הפה לפעמים צריך להיות פתוח לפעמים סגור, צ' כפוף ופשוט שצדיק יש לו להיות פתוח יותר שהתורה נתנה במנוח ראש של ענוה, ק' קדוש ר' רשע ופני הקוף הפוך כהר' שה' הקדוש אומר איני יכול להסתכל ברשע, והתג של הקוף לעומת הדי' שם חורז הרשע אני קושר לו קשר כמותי, ורגל הקי' תלויה שם חוזר בו אני מכניסו משם כר"ל שאומר אשר ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן שבה לטמא פותחין לו ובא ליטהר מסייעין אותו ש' שקר ת' אמת ואותיות שקר קרובות שהוא מצוי ואותיות אמת רחוקות שהאמת אינה מצויה, ואותיות שקר עומדות על רגל אחת שהשקר אינו עומד ואמת אותיותיו שוכבות שהוא מתקיים. דרשו אותיות אתב"ש ואח"ס בטע' ואלב"ם, שאומר ה' אותי תיעב האם אתאוו לו בי לא חק האם שמי יחול עלי' ג' ו' גופו טימא האם ארחם עליו ד"ק דלתותי נעלו האם לא אגדע קרניו, וזה למדת רשעים ומדת צדיקים א"ת ב"ש א' אחס בטע' גיף אחוס עליהם שבעטו בניאיאוף דכ"ץ דכים הם כנים הם צדיקים הם הל"ק אין לך חלק בהם ומרז"ן ש"ש שאומר שר' גהינם מיר ל' חי בני ש' אומר ה' אלב"ם א' נד סד שהחליכם לנן הדי' ו"ף שאומר הגהינם לה' עיף אנכי ברעב, אומר ה' ז"ע ח"ק הם זרע יצחק טר יש כ"ת חכה יש לי כיתות של עכו"ם לתת לך. **משנה** כותב ב' אותיות בהעלם אחד חייב וחייב בכל דיו אב' ובי' בסם וצבע אדום בקומוס וקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם וכן על ב' זוויות וכן לוחי פנקס חייב כשהגהים יחד, וכתב על בשרו חיוב, ומסר לר"א חייב ולרבנן פטור, כתב במשקים ומי פירות באבק דרכים ואבק הסופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור כתב לאחר יד ברגלו בפיו ובמרפקו וכן כתב אות אחת סמוך לכתב וכתב על כתב וכן התכוון לכתוב ח' וכתב ב' זיינים אחד בארץ ואחד בקורה או כתב על ב' קירות בבית או דפי פנקס שאין נהגים יחד בכל ארץ ואחד לר' יהושע בן בתירה חייב באות אחת נוטריקון ולחכמים פטור. **גמרא** דיו הוא דיו סם הוא זרניך, שקרא הוא שקרנא, קומוס הוא קומא, קנקנתום הוא צבע רצעני הנעלים, כל דבר שהוא רושם לא לרבות אפילו מי טריא מי פירות והפעלים כשחיים שגם וכן עופרת, חורש של פחם, שחירור של נעלים, וי"א אומר לחכמים שכן סטדא הוציא כשפים ממצרים בסריטה בגופו אמרו לו שהוא היה שוטה ואין מביאים ראיה מהשטים. אות אחת סמוך לכתב פטור ולר"א חייב כמו שמחייב בארץ אריגה אחת בתוספת לאריג. כתב על כתב פטור שלא כר' יהודה שאומר שסופר שצריך לכתוב שם והתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא כתב ב' יהודה מעביר עליו קולמוס ומקדשו, ולחכמים השם הזה אינו מובחר, הברייתא שמחייבת בכותב אות והשלים לספר וארג חוט והשלים לבגד היא כר"א ולרב אשי גם לרבנן חייב כשהוא המשלים. לרב אמי כתב אות אחת בטבריה ואחת בצפורי חייב שזה כתיבה שרק מחוסרת קריבה, ובמשנה שכתוב שבב' כתב הבית פטור כשלא נהגים זה עם זה, כי חסר גם קציצה, משא"כ באות בטבריה ובצפורי שרק מחוסרות קריבה. הגיה אות אחת כגון שנטל ג' ח' ועשאו ב' זיינים חייב ולרבא חייב גם כשנטל תג ד' ועשאו ר' והשלים לספר,

דף קה התכוון לכתוב אות אחת ועלה לו ב' חייב כשנגמרו האותיות ואם חסר להם זיונים פטור. ר' יוסי בן זימרא מביא מקור לגימטריא מהתורה שה' אמר לאברהם אב המון גוים נתתיך ר"ת אב לאומות בחרו באומות, חביב באומות **מלך** באומות ותיק, נאמן באומות, נאמן באומות, ר"ת אב לאומות בחרו באומות, חביב באומות יהבית, ולרבנן אמירה נעימה כתיבה יהיבה או שדורשים ר"ת מהסוף יהיבה כתיבה נאמנים אמריה. אצל ר' נתן דרשו ירט הדרך לנגדי יראה ראתה נטתה אצל ר' ישמעאל אמרו כרמל ר"ת כר מלא ר' אחא בר יעקב דרש והוא קללני קללה נמרצת ר"ת נאוף מואבי רומח צורר נועבה, ר"ת בר יצחק דרש מה נדבר ומה נצטדק ר"ת נכונים אנתנו צדיקים טהורים זכים קדושים אנתנו. **משנה** לר"ג הכותב ב' אותיות בב' העלמות, אחת בבוקר ואחת בערב חייב ולחכמים פטור. **גמרא** לר"ג אין ידיעה לחצי שיעור ולרבנן יש ידיעה לחצי שיעור.

פרק האורג

משנה לר"א אורג ג' חוטים בתחילה ואחת על אריג חייב ולחכמים תמיד שיעורו בב' חוטים, העושה ב' בתי נירים בנירים בקירוס בנפה וכברה ובסל חייב. שיעור התופר ב' תפירות וכן בקורע ע"מ לתפור ב' תפירות. **גמרא** ר' יצחק למד ברי"א ב' חוטים והיינו בעבים ובמשה אמר ר"א ג' בדקים, או להפך שבעבים צריך ג' לקיים האריגה ובדקים מספיק ב' לקיים. ויש ברייתא השיעור הוא ב' חוטים וכן בשפה וצריך רוחב ג' בתי נירים וזה כאורג חגורה ב' חוטים ברוחב ג' נירים ואורג ג' חוטים בתחילה ואחת על האריג חייב וזה כר"א ויש ברייתא האורג ב' חוטים על הגס והאימרא חייב ולר"א אפילו אחד, ובשפה ב' חוטים ברוחב ג' נירים ואורג ב' חוטים על הגס והאימרא חייב זה כרבנן. שני בת נירים אביי מבאר שמרכיב לחוט השתי ב' פעמים בבית הניר ואחד בניר המחובר לקנה. קירוס הוא הקנה של האורגים בגד. המשנה כתבה תופר ב' תפירות משום הקורע ואף שזה כתוב במלאכות אך רצו לכתוב את דין הקורע בחמתו ועל מתו. ושיך לקורע כשהבגד כפול ובוטל צריך לקרוע כדי ליישב התפירה. **משנה** כמתקן שיעור מלבן מנפץ צובע וטווה כמלא רוחב הסיט כפול. **גמרא** מה שכתוב שקורע בחמתו ובבלו ועל מתו חייב ויצא ידי קריעה מדובר במת שלו ואף שבמשנה כתוב מתו מדובר בקרוב שאינו חייב לקרוע עליו ואם הוא חכם חייב לקרוע מדין חכם שנאמר שחכם שמת הכל כקרוביו לקרוע, והכל חולצים עליו ומברים ברחבה, אלא מדובר שהקורב הזה אינו חכם, ואם הוא כשר חייב לבכות עליו שכתוב מפי' ע"ז מה מתים בניו קרובים כדי שיבכה על כשר אך לא מסתבר שיקחו ממנו עירבון, אלא שלא בכה והתאבל על אדם כשר, שנמחל לבוכה עליו מהכבוד שעשה, ומדובר שאינו כשר ואם עמד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע שר"ש לא אלוהא אומר שזה כמו שנשרף ס"ת, אלא מדובר שלא עמד בשעת יציאת נשמה, והברייתא כתבה שקורע בחמתו חייב כר' יהודה שמחייב במלאכה שא"צ לגופה ואף שר' יהודה פטר במקלקל בחמתו נקרא מתקן שעושה נחת רוח ליצרו, ואמנם ר' יוחנן בן נורי אומר הקורע בגדיו והמשרב עליהם המפזר ומעיתו בחמתו הוא כעובד ע"ז שזה אומנות היצר היום אומר עליה כך ולמחר כך ולבסוף יעבוד ע"ז וכמו שדרש ר' אבין לא יהיה בך אל זר שהכעס והלא ארז שגופו של אדם. וכאן מדובר שכועס בהתר להטיל פחד על אנשי ביתו כר' יהודה שלף חוטים מבגדו, ורב אחא בר יעקב שבר כלים שבורים כר' ששת זרק על ראש השפחה ציר של דגים קטנים, ורב אבהו שבר מסכה הכד, בר קפרא אמר שהמוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחם בבית נגזיו שכתוב ואל ספרת אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, ורב אומר שהמתעצל בהספד של חכם ראוי לקברו שכתוב ביהושע ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש שרגש עליהם ההר להרגם, ור' יוחנן אמר שהמתעצל בהספד החכם כפול, ורב אחא בר אמי הראה פשוט בין אגודל לאצבע. **משנה** לר' תרבינה, ואף שכתוב אצל הזקנים בזמן יהושע אשר האריכו ימים אחריו, האריכו ימים ולא שנים, ומה שכתוב למען ירבו ימיכם הוא גם שנים שזה ברכה.

דף קו אחד מהאחים שמת ידאגו כל האחים אחד מן החבורה שמת תדאג כל החבורה יש אומרים שמת הגדול ויש אומרים שמת הקטן. ר' אבהו שנה ברייתא שכל המקלקלים פטורים חוץ מחובל ומבעיר, ור' יוחנן אמר שחייב בחובל ומבעיר רק בצריך לחבלה עבור כלבו ובצריך לאפר, והמשנה שכל המקלקלים פטורים היא כדעת ר' יהודה והברייתא כר"ש שובר שהתורה הוצרכה לתיר מילה כי תבורה אחרת חייב בה והתורה אסרה העברה בבת כהן ושאר הבערות חייב, ור' יהודה סובר שמילה הוא מתקן כאשר תיקון כלי ולכן הוצרכה התורה להתיר וכן הריגת בן כהן בפתילה היא כבישול סממנים. כמלא רוחב סיט, רב יוסף הראה כפול, ורב אחא בר אמי הראה פשוט בין אגודל לאצבע. **משנה** לר' יהודה ציפור למדל וצבי לבית חייב ולחכמים צבי רק לגינה חצר וצבידים לרשב"ג תלוי במדה של הביברים והכלל הוא שמחוסר צידה פטור ואם אינו חסר צידה חייב. **גמרא** ביו"ט אין לצוד גוים מביברים ואסור לתת להם מזונות ובחיה ועוף מותר, ויש ברייתא שגם חיה ועוף אסור ביו"ט ובחיה ניתן לומר שזה תלוי במחלוקת ר' יהודה ורבנן, ואין לחלק בעופות בין ביבר מקורה ושאינו מקורה שהרי במשנה אסרו ציפור למגדל ומשמע שבת מותר אף שהוא מקורה, אך ניתן לומר שהמשנה דיברה בציפור דרוו שאין בה צידה בבית שאינה מקבלת מרות שנקראת. ציפור דרוו שדרה בבית כבשדה. ולפ"ז ניתן לחלק בחיה שזה תלוי בין ביבר קטן שאסור, ובגדול מותר, והשיעור הוא אם רץ אחריה ומגיע בשחייה אחת זה קטן, ויותר מזה הוא גדול, או שאם נופל על הכתלים על כותל שמוles אחת קטן, או כשאין פינות להשמט היא נקרא קטן. לשמואל הלכה כרשב"ג ומשמע שחולקו ואין זיקם זהר רק לשירה בעלמא. צד צבי סומא וישן חייב שבורח מיד כשנוגעים בו, וכן וחולה פטור, והברייתא שחולה חייב מדובר בחולי של יניפות שכיול לברוח. לר"מ צד חגבים צריעים ויתושים חייב ולחכמים מה שבמינו ניצוד חייב ומה שלא, פטור. צד חגבים שבעת הטל שהם עוורים פטור ובעת שרב חייב ור"א בן מהבאי פטר גם בשעת שרב אם הם מקלחים הרבה שהם כניצודים. **משנה** צבי שכנס לבית ונעלו אחד חייב, נעלוהו שנים פטורים ואם אחד לא יכול ונעלוהו ב' חייבים ור"ש פטור. **גמרא** לשמואל הצד ארי פטור עד שיכניסו לכלובו. **משנה** ישב אחד על הפתח ולא מילאהו והשני מילאהו חייב חייב, אם הראשון מילאה הפתח וישב השני לצדו ועמד הראשון והלך, הראשון חייב שהשני הוא כנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו.